

tussen een cultureel centrum met een voor-elk-wat-wils programmatie en een kunstencentrum in. Door de vrij grote eigen inkomsten is Vooruit niet echt arm, maar door de te verwaarlozen subsidies toch te arm om zich naast deSingel, Kaaitheater of Beurschouwburg als belangrijk kunstencentrum te kunnen profileren, al sluiten beperkte financiële middelen een interessante artistieke werking niet uit. In elk geval is het zo dat Vooruit de zaalverhuur slechts kan afbouwen indien dat verlies aan eigen inkomsten wordt gecompenseerd door verhoogde subsidies. Nu is het al te vaak zo dat de afstraling naar buiten vaak in conflict is met de eigen intenties. Niet het voortbestaan van Vooruit als zodanig wordt bedreigd, aldus Temmerman, maar wel het artistieke beleid.

Cijfers

Cijfers zeggen niet alles maar omdat theater als weinig andere kunstuitingen afhankelijk is van mensen en middelen, zet ik ter afronding volgende vaststellingen op een rijtje.

DeSingel en Vooruit hebben allebei ongeveer dertig personeelsleden in dienst, de meesten met een bediendencontract. In Kaaitheater en Beurschouwburg zijn er dat respectievelijk achttien en veertien en een half, van wie een kleine minderheid GeKo, DAC of gewetensbezwaard.

De financieringsmechanismen zijn driedelig. Allereerst zijn er verschillende vormen van overheidssteun

(Vlaamse Gemeenschap, projecttoelage, provinciale en stedelijke subsidies e.a.), vervolgens is er sponsoring, ten slotte, zorgen ticketverkoop, zaalverhuur, tournees, co-producties en horeca-opbrengsten voor eigen inkomsten. Deze driedelige financieringsstructuur is voor de vier centra gemeenschappelijk; de onderlinge verhouding tussen de drie componenten is dat allerm minst.

Op dit ogenblik is deSingel veruit de zwaarst gesubsidieerde organisatie. Voor '89-'90 bedroeg de basissubsidie 24 miljoen, aangevuld met 30 miljoen beheerscommissie voor het patrimonium en een bijkrediet van ongeveer 50 miljoen. De Beurschouwburg ontving ongeveer 14 miljoen basistoelage van de Vlaamse Gemeenschap, Kaaitheater 7,6 miljoen. Vooruit moest het doen met 2,4 miljoen; met de diverse projectsubsidies erbij geteld stijgt Vooruit niet uit boven de 10 miljoen. Toch bedraagt de jaarlijkse omzet ongeveer 50 miljoen, en dat heeft alles te maken met 35 miljoen eigen inkomsten (horeca, zaalverhuur, kaartenverkoop) en een stevige en goed georganiseerde sponsoring: maximaal vijf sponsors met een jaarcontract, elk goed voor 1 à 1,5 miljoen.

Ook deSingel opteert voor een beperkt aantal grote sponsors die zich voor meerdere jaren moet engageren: zeven sponsors à 2 miljoen per jaar. Opdat de sponsors de onafhankelijkheid van het beleid niet zouden bedreigen, mag hun inbreng een bepaald percentage niet overschrijden, zegt Ley-

sen. De achterliggende filosofie is veel eerder mecenaat dan sponsorship: relatief veel geven zonder daarom veel terug te krijgen. Voor de Beurschouwburg zijn de inkomsten via sponsoring aanzienlijk minder substantieel. Kaaitheater werkt naast grote structurele sponsors ook met een aantal kleinere, samen goed voor ongeveer 2,5 miljoen.

Als enige van de vier haalt Kaaitheater het grootste gedeelte van de inkomsten uit producties en co-producties. Dat maakt de afhankelijkheid van overheidstoelage veruit het grootst bij deSingel en relatief belangrijk bij de Beurschouwburg.

Opvallend is dat de huurlast van de infrastructuur in de grotere centra eerder gering of zelfs onbestaande is, dit in schril contrast met de kleinere waar die last in sommige gevallen de werking ernstig hypothekeert.

Zeven jaar geleden besloot Theo Van Rompay in dit tijdschrift zijn bijdrage over het kleine circuit met de hoop dat "de nieuwe centra alleen al door hun bestaan en door de respons die ze krijgen, een aanzet (zouden) vormen om het grijze overheidsbeleid aan een kritisch onderzoek te onderwerpen".

Al zijn een aantal van de pioniers intussen verdwenen, hebben sommigen een andere hoed opgezet en mag gevreesd worden dat een aantal buiten de decreetdefinitie 'kunstencentrum' zullen vallen, toch heeft de gewijzigde situatie op het terrein, eindelijk, haar repercussies gehad tot op het hoogste beleidsniveau. De toekomstige kunstencentra hebben gezorgd voor een spectaculaire renovatie van het theateraanbod; ze bieden de toeschouwer een feestelijk alternatief voor het vaak vergraauwde, inspiratieloze ambtenarentheater dat in de bestaande structuren al te vaak wordt tentoongespreid. Afgezien van de onderlinge verschillen in focus delen deze centra hun belangstelling voor de confrontatie, voor de grensvervagende en vaak grensverleggende expressievormen; engageren ze zich met hun kunstenaars in een artistiek verbond waarin idealiter en naar intentie ook de toeschouwer wordt opgenomen.

Wanneer men later vanop een afstand het theaterlandschap van de jaren '80 panoramisch in kaart brengt, zullen de topografische coördinaten van de kunstencentra zich als hoogtepunten van de theatervernieuwing in Vlaanderen laten lezen.

Frank Peeters

*Torquato Tasso, Het Trojaanse Paard (HTP/Beurschouwburg, 1982)
Foto Herman Sorgeloos*

